

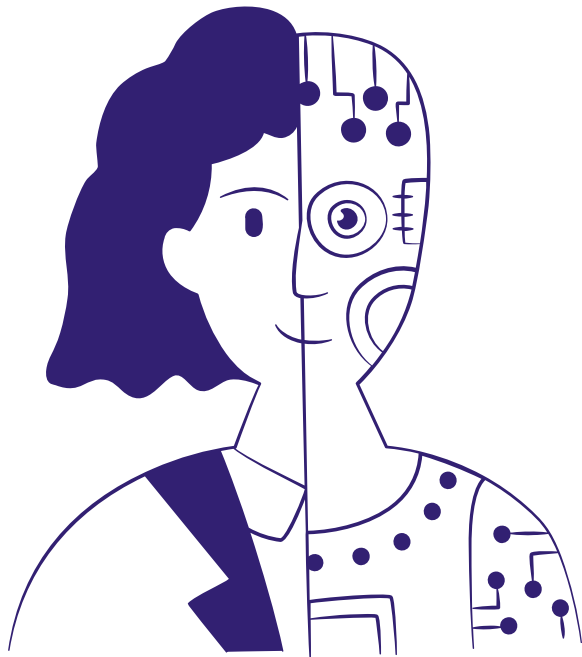
EEN CIRCULAIRE ECONOMIE VRAAGT OM VERBINDEND ONDERWIJS

Ferdinand van Kampen

↓ [KLIK HIER](#)
volledige
boek

ver
bin
den

Het is geen kwestie meer van veranderen of innoveren, we zitten nu echt in een transitie, een totale reset van ons denken, doen en laten. Daarmee maken we ook zelf een omwenteling door, zodat we niet langer de mens en planeet dienstbaar maken aan de economie en onze welvaart. We moeten de weg terug vinden naar de zorgzaamheid en sociale cohesie in de context van nu! De globalisering en technologisering hebben ervoor gezorgd dat onze wereld langzaam maar zeker kantelt naar de waarden van weleer. In dit geval is een stap vooruit ook een stap terug in de tijd, naar de fundamenten van onze menselijkheid.

Startte onze beschaving niet met de neergang van jagers en verzamelaars toen zij zich vestigden in dorpen die zich later ontwikkelden tot de steden en soms metropolen van nu? De nieuwe beschaving werd gebouwd op bezit en later ook op kennis en macht. En omdat we veel waarde hechten aan ons bezit, wilden we dat ook maximaal beschermen. Hierdoor ontstonden rangen en standen, ongelijkheid, gewapende conflicten en zelfs wereldoorlogen.

Hoe was het ook al weer? In lang vervlogen tijden was bijna alles van bijna iedereen en hadden we feitelijk alleen gemeenschappelijk bezit. We noemen dat nog steeds de commons, ofwel gemeenschappelijk goed. Lang geleden stonden mensen daar niet bij stil, omdat privaat bezit geen enkele bijdrage zou hebben geleverd aan het welzijn van de stam en daarmee ook niet aan het individuele en afhankelijke stamlid. Het onderscheid tussen privé- en publiek bezit als concept ontstond pas rond 400 v.Chr. en de juridische basis ervoor werd gelegd door de Griekse 'lachende' filosoof en astronoom Democritus van Abdera. Volgens Democritus en zijn leermeester Leucippus zouden individuen veel beter zorgen voor en gebruikmaken van hulpbronnen als die hun eigendom zijn. Tegenwoordig leven we nog steeds met die illusie dat privé-eigendom goed is. De positieve effecten van bezit worden geoptimaliseerd en de negatieve externaliteiten worden geminimaliseerd. Inmiddels is duidelijk geworden dat dit een utopie is en dat de rijken nog steeds rijker worden ten koste van de armen en de planeet.

Het ligt echter ook in de menselijke aard dat als mensen een offer hebben gebracht, ze nog sterker de strijd in gaan om hun punt te maken. Dit natuurlijke gedrag is waarom leiders door blijven gaan op de ingeslagen weg en vergissingen niet zullen erkennen. Maar als vreemd het nieuwe normaal wordt, zullen ervaringen van vroeger een minder betrouwbare leidraad worden. Hetzelfde geldt voor vroegere ervaringen. Individuele mensen zullen steeds vaker geconfronteerd worden met dingen die niemand ooit eerder is tegengekomen, zoals superintelligente machines, anatomische modificaties, algoritmes die griezelig precies je emoties kunnen manipuleren, een snelle opeenvolging van de door de mens veroorzaakte klimaatrampen en de noodzaak om elke tien jaar van beroep te veranderen.

EEN CIRCULAIRE ECONOMIE VRAAGT OM VERBINDEND ONDERWIJS

Ferdinand van Kampen

↓ [KLIK HIER](#)
volledige
boek

ver
bin
den

Alle ontwikkelingen, uitdagingen en aanstaande crises zoals de klimaatveranderingen, wijzen erop dat het holistisch denken, doen en laten de overhand gaan krijgen. Alleen in gemeenschappelijkheid en in onderlinge afhankelijkheid kunnen we de grote uitdagingen van Zuid-Limburg het hoofd bieden. Noodzakelijk hiervoor is een totale reset in ons denken en het vinden van nieuwe wegen die ons anders doen omgaan met de natuurlijke bronnen. Dit moet op de scholen de hoogste prioriteit krijgen. Hoe transformeren we onszelf, inclusief onze mindset, onze ambities en dromen opdat we een circulaire economie kunnen realiseren?

Daarnaast zullen we af moeten van onze silo's en kokers waarin we ons onderwijs hebben ingericht. In plaats van de indeling naar niveau en kennis en vaardigheden, zullen we met name het beroepsonderwijs veel meer moeten inrichten volgens een maatschappelijke indeling. Dit maakt de verbinding tussen het middelbaar en hoger beroepsonderwijs cruciaal.

'De vraag naar het doel, het waartoe, is in het onderwijs de fundamentele vraag', zei Gert Biesta² ter introductie van zijn driedimensionale benadering: kwalificatie, socialisatie en subjectivering. 'Als we daar niet over nadenken, hebben we geen criterium om de kwaliteit en de richting van ons onderwijs vast te stellen. Alle beslissingen over de vorm zijn niet mogelijk zonder te weten waartoe.' De maatschappij staat voor belangrijke uitdagingen waaraan het beroepsonderwijs zijn bijdrage moet leveren. De klimaatdoelen, de woningbouwopgave, de vergroening van de landbouw, de snel groeiende robotisering, digitalisering en globalisering en de opgaven in de gezondheidszorg als gevolg van de vergrijzing, vragen enerzijds om voldoende mbo-ers en anderzijds om mbo-ers die zijn opgeleid om voor die nieuwe opgaven innovatieve antwoorden te leveren.

Daarnaast verandert de arbeidsmarkt in rap tempo van een overschotmarkt naar een tekortmarkt. Er zijn meer banen dan mensen en de inhoud van het werk verandert eveneens in een snel tempo. Mede daarom gaat het nieuwe kabinet een ingrijpende hervorming van de arbeidsmarkt doorvoeren.

Het beroepsonderwijs heeft momenteel geen agenda die op al deze zaken een passend antwoord geeft. Het huidige curriculum per beroep georiënteerde onderwijs is niet meer toereikend. De student die wil dat er wordt ingespeeld op zijn carrièreverwachtingen en zijn persoonlijke talenten in relatie tot de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, treft een opleiding die louter curriculum georiënteerd is. Geen persoonlijke benadering en géén relatie met de dynamiek van de beroepen en de arbeidsmarkt. Ook voor de zijinstroom en doorstroom op de arbeidsmarkt levert het mbo nu beperkt oplossingen met keuzedelen uit het bestaande, curriculum georiënteerde onderwijs. Er wordt niet echt geluisterd naar de werkelijke arbeidsmarkt vraag.

EEN CIRCULAIRE ECONOMIE VRAAGT OM VERBINDEND ONDERWIJS

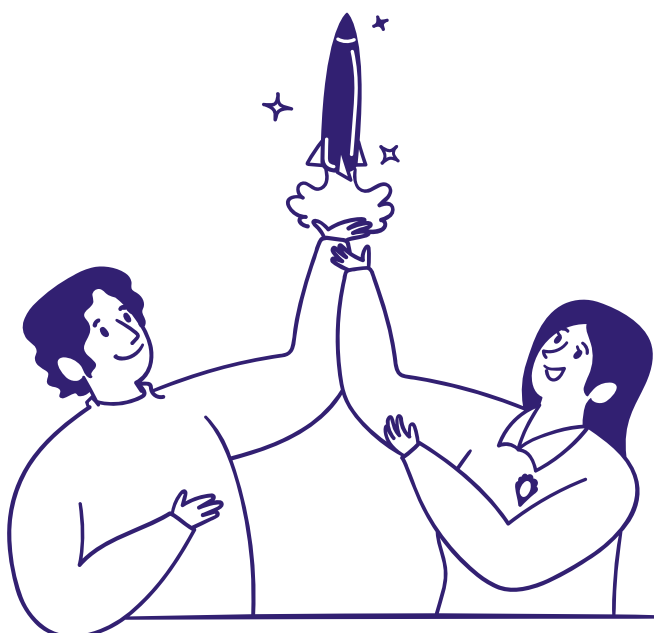
Ferdinand van Kampen

↓ [KLIK HIER](#)
volledige
boek

ver
bin
den

Grote veranderingen komen op ons af. We leven niet in een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk, zei professor Jan Rotmans³ immers al in 2014. Er is dus werk aan de winkel in het beroepsonderwijs! Want hoe geven we een duurzaam macrodoelmatig antwoord op de krimp in de grensregio, de diversiteit en groeiende vraag naar geschoolden in kansberoepen in bijvoorbeeld zorg & welzijn, techniek en logistiek?

Samen staan we voor de prikkelende uitdaging om het verschil te gaan maken. Samen moeten we een onderwijsaanbod creëren dat studenten en werknemers geschikt maakt om mee te groeien met de toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen in de 21ste eeuw. Net als Jo Caudron⁴ pleit ik ervoor uitdagingen holistisch te benaderen en aan te pakken. Slagen we daarin, dan wacht ons een toekomst die meer dan de moeite waard is en waarin we beter gewapend zijn tegen de grote systemschokken die ons nog te wachten staan. We moeten dan wel het pessimisme achter ons laten. Dus bij dezen. Weg ermee. Aan de slag!

¹ Democritus van Abdera (ca. 460 v.Chr. – ca. 370 v.Chr.) was een Grieks filosoof, astronoom, wiskundige en reiziger. Hij wordt gerekend tot de presocraten en stond bekend als ‘de lachende filosoof’. Samen met zijn leermeester Leucippus was hij de grondlegger van het atomisme, waarmee ze reageerden op de Eleaten. De kosmos bestond volgens het atomisme uit leegte (het niet-bestaande) en lichamen (atomen, het bestaande) in een oneindige ruimte. Die lichamen zijn eeuwig en kunnen bewegen. Democritus schreef veel: zestig titels zijn bekend. Die gingen over ethiek, natuurfilosofie, wiskunde, muziek, poëzie en technische thema’s. Daarvan zijn voornamelijk enkele ethische stellingen overgeleverd.

² Gert Biesta (Rotterdam, 21 maart 1957) is een Nederlands (onderwijs)pedagoog. Hij is als hoogleraar ‘Public Education’ verbonden aan het Centre for Public Education and Pedagogy van Maynooth University in Ierland, alsmede bezoekend Professor aan de NLA University College & University van Agder, Noorwegen. Tevens bekleedt hij de door het NIVOZ opgerichte leerstoel als bijzonder hoogleraar Pedagogische dimensies van Onderwijs, Opleiding en Vorming aan de Universiteit voor Humanistiek. Tussen 2015 en 2019 was hij geassocieerd lid van de Nederlandse onderwijsraad. Een van zijn meest bekende boeken is ‘Het prachtige risico van Onderwijs’ (2014), waarin zijn visie op het huidige onderwijs duidelijk herkenbaar is. In dit boek betwist hij de huidige tendens om onderwijs als meetbaar, voorspelbaar en als te standaardiseren te beschouwen. Biesta pleit ervoor dat onderwijs een ‘zwakke’ onderneming is, waarbij onvoorspelbare concepten - risico’s, zoals democratie, emancipatie en creativiteit, centraal moeten staan.

³ Jan Rotmans (Rotterdam, 29 maart 1961) is hoogleraar aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Hij publiceerde meer dan tweehonderd maal (waarvan twintig boeken) over klimaatverandering, klimaatmodellen en duurzame veranderingen. Hij is oprichter van ICIS, Drift, Urgenda (met Marjan Minnesma) en Nederland Kantelt.

⁴ Jo Caudron legt de verbanden tussen de maatschappelijke transformaties rond digitaal, werken, wonen en mobiliteit. Deze vormen samen een metastorm, een allesoverstijgende reeks van met elkaar verweven perfecte stormen, met enorme impact. Maar in plaats van een inktzwart toekomstbeeld komt er een optimistisch pleidooi om problemen holistisch te gaan benaderen en aan te pakken.